

izreče občni zbor najtoplejšo zahvalo. Iz tajnikovega poročila povzamemo, da šteje društvo v drugem letu svojega delovanja 2 pokrovitelja, 1 ustanovnika, 70 rednih članov in 100 podpornikov. Blagajnik gosp. Jakob Dimnik poroča, da je naraslo društveno imetje na 4000 kron, katere so naložene plodonosno v mestni hranilnici ljubljanski. K peti točki dnevnega reda „razgovor o konviktu“ se oglasi g. Režek in v daljšem govoru razpravlja o notranji uredbi konvikta in o načrtu in troškovniku cele stavbe, kakor se je že razpravljalo v društvenem odboru. Koncem svojega govora stavi predlog: 1. Društveni odbor naj se čim prej obrne do veleslavnega obč. zastopa deželnega slojnega mesta Ljubljane s prošnjo za brezplačni prostor, oziroma za znižano ceno tega prostora, ki naj bi meril vsaj 12 arov. 2. Obrni se do kaknega izvedenca inženerja za izdelanje načrta in troškovnika za stavbo. 3. Stopi v dogovor s katero hranilnico zaradi dobave posojila. 4. Ako se mu vse to posreči pred letom dnij, skliče izvanredni občni zbor v končno poročanje in odobrenje. Po kratkem priporočilu odbornika g. E. Gangla so bili vsi predlogi vzprejeti jednoglasno. V odbor, ki se je precej konstituiral, so voljeni gg.: Andrej Žumer (predsednik), Franc Gabršek (I. podpredsednik), Josip Cepuder (II. podpredsednik), Juraj Režek (tajnik), Jakob Dimnik (blagajnik) in Franc Črnagoj, Jakob Furlan, Eng. Gangl in Janko Likar (odborniki). (Konec prih.)

Vestnik.

70-letnica v naši cesarski hiši. Dne 11. t. m. je dovršil svoje 70. leto nadvojvoda Rajner, bratranec našega cesarja. Nadvojvoda Rajner ni le izboren vojak, ampak tudi vnet pospeševatelj znanosti in umetnosti. Kakor vsikdar, v dnevih jasne sreče in v časih nezgode, se tudi ob tej priliki ljudski učitelji z udanostjo in hvaležnostjo spominjajo svoje prejasne vladarske hiše ter čestitajo odličnemu članu te hiše na sreči, da mu je Božja previdnost dovolila doživeti ta častni dan v zdravju in veselju.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem. Gospa Puppis Vincencija, učiteljica v Košani, 0-60 gld.; g. Kalan Franc, nadučitelj v Smihelu pri Novemestu 2-40 gld.; g. Kalan Miha, nadučitelj v St. Petru na Krasu, 1-80 gld.; g. Zoré Franc, učitelj v Šmartnem, 3-60 gld.; g. Wigele Ferdo, učitelj v Staremtrgu p. Ložu, 2-40 gld.; gđe. Miklavčič Franja, učiteljica v Kranji, 2-70 gld.; gđe. Rooss Marija, učiteljica v Kranji, 1-80 gld.; gđe. Jugović Franja, nadučiteljica v Kranji, 3 gld.; g. Andoljšek Bernard, nadučitelj v Dragi, 3-60 gld.; g. Guštin Milan, učitelj na Jesenicah, 2 gld.; g. Koželj Gregor, učitelj v St. Gotardu, 1-50 gld. Gosp. Anton Skala, nadučitelj v Vipavi, 1-50 gld.; g. Lj. Kranjc, učitelj v Lozicah, 0-60 gld.; gospa Marija Moser, učiteljica v St. Vidu, 0-60 gld.; gđe. Ant. Avgustin, učiteljica v Vipavi, 1-20 gld.; gđe. Marica Mahorčič, učiteljica v Šturiji, 0-60 gld.; g. Ad. Sadar, učitelj v Budanjah, 0-60 gld.; g. Anton Smrdelj, učitelj na Planini, 0-30 gld.; g. Matija Jug, učitelj na Colu, 0-30 gld.; g. Ed. Markošek, učitelj v Podkrajju, 0-30 gld.; g. Korbar Avgust, nadučitelj v St. Vidu n. Cerknico za polleta 1897 1-80 gld.; g. Matija Petrič, učitelj v Strugah, 20 gld. za t. l.

Učiteljski konvikt. G. Ivan Rodič, učitelj v Stopičah, 4 K; g. Franc Koy, trgovec v Travniku, 4 K; g. Franc Črnagoj, učitelj na Barji, namesto venčka svoji učenki Anici Likarjevi 4 K; učiteljstvo I. mestne šole v Ljubljani kot odkup od novoletnih voščil 8 K; g. Juraj Režek letnino 2 K; g. Peter Mayr-ja omizje v Kranji o priliki slavljenja dičnega predsednika „društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ na Najvišjem odlikovanji in sicer: g. Peter Mayr ml. 9 K; g. Drukar 4 K; g. dr. Prevc 4 K; g. C. Pirc 4 K; g. V. Majdič 4 K; g. Ferd. Sajovic 4 K; g. Zotman 2 K; g. dr. Savnik 4 K; g. F. Novak 1 K; g. V. Globočnik 4 K; g. dr. Globočnik 2 K; g. dr. Babnik 2 K; g. J. Rakovec 2 K; gđe. Gabrijela 2 K; zapuščina ranjkega učitelja Leopolda Cveka 40 K; g. Guštin Milan, učitelj na Jesenicah 3 K; Blodkov Čibor 1 K; g. Koželj Gregor, učitelj p. St. Gotardu 2 K. Učiteljstvo mestne nemške dekliske šole kot odkup novoletnih voščil 9 K; g. Franc Kokalj, učitelj na II. mestni šoli v isti namen 1 K (druge darovalce II. mestne šole, katerim se je pridružila tudi č. gospa F. Bahovec, glej v I. števil); g. Miha Debelak, učitelj v Kovorji, letnino 2 K; vč. g. kanonik B. Elbert za „Domačo vzgojo“ 6 K po g. Fr. Raktelju. G. Mat. Petrič, učitelj v Strugah, 10 K.

Za Matej Močnikov spomenik: G. Josip Ciperle, meščanski učitelj na Dunaju 10 K.

Osobne vesti. G. Franc Zaman, učitelj na Ubeljskem, je imenovan nadučiteljem v Hrenovicah, učitelj g. Otmar Herbst pa učiteljem v Lienfeldu. Učitelja na mestni nemški dekliški petrazrednici v Ljubljani gg. Josip Janovsky in Avgust Kleč sta bila premaknjena, prvoimenovani iz II. v I. plačilno vrsto, drugoimenovani iz III. v II. plačilno vrsto. Gdč. Iv. Zorič, def. podučiteljica na Teharjih, postala je na svojem mestu učiteljica; gdč. Ana Kučera pa suplentinja v Prožinu; g. J. Tratar, okr. pom. učitelj, poslan je suplirat na novo šolo v Žusem (Smarje); g. H. Žmavc (iz Griž) pa k Sv. Petru v Sav. dolini. Goriško mestno starasinstvo je imenovalo v svoji zadnji seji gospoda Ivana Kraševca definitivnim učiteljem v Starigori. G. Iv. Brinšek, podučitelj v Sošanju, dobil je učiteljsko mesto, gospa Marija Brinšek, sedaj v Škalah, pa podučiteljsko službo v Kostrivnici p. Rogatecu. Zač. podučitelj g. Jos. Kitek postal je def. učitelj v Žitlah, gdč. Mar. Strnad, učiteljica pri sv. Ani na Krembergu, je imenovana za učiteljico pri sv. Jakobu v Slovenskih goricah.

Novo šole. Deželni šolski svet je v zadnji seji sklenil ustanoviti dvorazrednico v Podžagi pri Velikih Laščah in jednorazrednico v Kokri.

Kedaj pridemo pa učitelji na vrsto? Vlada pripravlja veliko reorganizacijo poštних uradov na deželi. Poštari postanejo uradniki in bodo spadali v 9, 10 ali 11. činovni razred. Voditelji večjih pošt dobe naslov višjih postarjev in se uvrste v 8. čin. razred, za poštne ekspeditorje pa se ustanovi poseben (12.) činovni razred. Vso to reorganizacijo hoče vlada izvršiti že s 1. mal. srpanom, zajedno pa odpraviti pristojbino 1 kr. za vsako dostavljeno pismo. — Za vse stanove se skrbi, le za ljudskega učitelja se pa ne zineni živ krst. Ljudskega učitelja poznajo le tedaj, kadar mu je treba naložiti kako novo breme; v tacihi slučajih ga hočeta imeti za svojega dežela in država, kadar mu je pa treba pomagati gumno, ga pa nihče neče poznati. Če se pa hočemo potezati za stanovske koristi, nam pa vežejo roke! Res preistinit je pregovor: Quem dii odere...

Stoletnica cesarske pesmi. Dne 12. svečana leta 1797. igrala se je prvič na dvoru cesarska pesem Josipa Haydna, in to na rojstni dan casarja Frana. Kakor znano in dokazano, melodija je slovanska in jo je Haydn le umetno uporabil.

V Belgiji se učiteljem slabo godi. Nova vlada je zapodila 1047 svetnih učiteljev iz službe in 3000 učiteljem pa znižala plače; nasprotno je pa ustanovila na novo 638 redovnih šol ter namestila 1409 šolskih bratov in sester, od kojih več nego 1000 nima nikakorsnega izpita učne usposobljenosti.

Učitelji na Turskem imajo kaj težavno stališče. Vlada jih dolži, da so spridili mladino in zasejali mej njo puntarske ideje. Naučno ministerstvo je zaukazalo vsem šolskim vodjam, naj dajo zapreti vse učitelje, kateri kritikujejo oblastvene naredbe. Pričakovati je, da kmalu več učiteljev utaknejo v ječo. — Da so učitelji pri vsem tem nedolžni, vé pač vsakdo, kdor pozna turške razmere. Naučno ministerstvo se je s tem ponizalo v nekak oddelek policije. Časti Turčiji ta naredba ne dela in obsojajo jo celo omikanejši Turki. Sicer bi pa tudi v nekaterih evropskih državah učiteljem najraje zamašili usta. V Belgiji učiteljev ne zapirajo, temveč ga samo iz službe pozeño, če je toliko predrzen, da bi kaj kritikoval delovanje vlade. Pa tudi v Avstriji bi nekateri najraje učiteljem zabranili vsako svobodno mišljenje in marsikak učitelj je že moral mnogo pretrpeti zaradi svojega prepričanja. — Učitelj je bil in bo uboga para.

Popotnikov koledar za slovenske učitelje. 1897. Sestavil Mihael J. Nerat, nadučitelj in urednik Popotnikov v Mariboru. V Gorici Tiskala in založila „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček. 1896. Str. 213. Razu koledarja obseza lično natisnjena in jako elegantno vezana knjiga še rodopis cesarske rodovine, statistične podatke o avstrijsko-ogerski monarhiji in o mestih in trgih na Slovenskem, imenik članov in odbornikov „Zaveze“, zapisek najvažnejših perijodičnih uradnih opravkov šolskih vodstev in krajin šolskih svetov in določbe glede šolskih praznikov, nadalje imena v ministerstvu za uk in bogocastje delujočih uradnikov, imena članov dež. šolskih svetov, okrajnih in mestnih šolskih svetov ter izpraševalnih komisij, potem pa natančen imenik vseh učiteljev in učiteljic. Vskaku mu imenu je dodano, kje in kdaj je bil dotičnik rojen in od kdaj službuje. Šole so razvrščene po deželah in po okrajih, dodan je pa tudi abecedni imenik šolskih krajev in učiteljskega osobja. Cena lično v platno vezanemu koledarju je 1:40 gld., z zlato obrezo 1:50 gld., v usnje 1:70 gld., z zlato obrezo 1:80 gld. Koledar, kojega smo po preteku dveh let že komaj pričakovali, bode prav dobro služil ne učiteljskemu osobju, ampak tudi šolskim oblastvom, posebno krajnim in okrajnim šolskim svetom, katerim ga torej najtopleje priporočamo. Denar je poslati naprej po

nakaznici „Goriški tiskarni A. Gabršček“ v Gorici; brez denarja g. založnik načelno ne pošlja koledarja nikomur, ker noče imeti pozneje sitnobe z morebitnim nehvaležnim terjanjem.

Okrožnica iz „dobrih starih časov“. Glasilo slezijskega deželnega učiteljskega društva „Schlesisches Schulblatt“ prijavlja v 1. svoji letošnji številki nastopno okrožnico, iz koje lahko vsakdo posname, kako se je godilo učiteljstvu v „dobrih starih časih.“ Okrožnica slove doslovno:

Currende: „Es gelangen nicht selten Klagen über subordinations- und respectwidriges Benehmen von Seite des Schulpersonals gegen Pfarrer, Katecheten und sonstige Priester zu den Ohren des Ordinariats, Klagen, die es nur zu sehr ausser Zweifel setzen, dass stolzer Dünkel und Anmassung des Lehrpersonals bei den deutschen Schulen ihr untergeordnetes Verhältniss gegen Priester nicht erkennen und gehörig würdigen lassen.“

Das Ordinariat findet sich deshalb veranlasst, den Schuldistrictsaufsehern aufzutragen, bei Schulvisitationen sowohl als bei jeder anderen Gelegenheit diesem Lehrpersonale ihr untergeordnetes Verhältniss gegen die Geistlichkeit nachdrücklich ans Herz zu legen und streng darüber zu wachen, dass den Priestern die ihnen gebührende Ehrfurcht und Achtung in und ausser der Schule von dem Lehrpersonale erwiesen werde, vorkommende Fälle eines subordinations- und respectwidrigen Benehmens aber streng und nöthigenfalls nach der Grösse des Vergehens oder nach der Unverbesserlichkeit der Individuen selbst mit Entfernung solcher Individuen zu ahnden.

Zwischen Lehrern und Geistlichen kann nie ein coordinirtes Verhältniss stattfinden; schon die priesterliche Würde erhebt den Geistlichen über das Lehrpersonale, das seelsorgliche Verhältniss weist dem Lehrpersonale nicht weniger seinen untergeordneten Rang an. Der Pfarrer ist überdiess von dem Gesetz zum ersten und unmittelbaren Vorsteher der Schule ernannt, und auch in dieser Beziehung wie in der Eigenschaft des Katecheten ist dem Lehrer ihr untergeordnetes Verhältniss gegen den Priester in dem Gesetze angewiesen. Ueberdiess sind es die Lehrer, von denen man als vorzüglicheren Pfarr- und Gemeindegliedern sowohl, als vermöge ihres Amtes und ihres Verhältnisses zur Gemeinde zu fordern und zu erwarten berechtigt ist, dass sie nicht bloss durch Lehre, sondern auch durch Beispiel dahin wirken werden, auch die Gemeinde in ihrem pflichtmässigen Verhalten gegen ihre Priester und Seelsorger zu erhalten und zu bestärken.

Die genaue Beobachtung dieses ihres pflichtmässigen Benehmens gegen ihre Priester und Seelsorger gehört wesentlich mit zur Moralität des Lehrpersonals und muss, wie Moralität überhaupt, eine wesentliche Rubrik der ihnen zu ertheilenden Zeugnisse sein und in denselben stets ausdrücklich und gewissenhaft bezeugt werden, ob und wie dieses Verhältniss von demselben beachtet worden sei.

Bischöfliches Consistorium Linz, den 7. September 1834.“

Prošnja do slovenskih radoljubov! Preteklo je že nad leto dni, odkar je vrli učitelj in nadarjeni skladatelj Andrej Volarič izdihnil svojo blago dušo. V Devinu, na obali Jadranskega morja, počiva oni, ki se je gmotno, duševno in telesno daroval za svoj narod, a „ne rezani kamen, ne lavorjev šop ne kaže, ne pravi, kje njegov je grob“. Ni nam potreba ocenjevati ranjkega Volariča kot skladatelja, saj ga je narod najbolje sam ocenil s tem, da so se mu njegove skladbe tako prikupile, kakor malokaterega slovenskega skladatelja. Živ spomenik si je tedaj postavil že sam, a kdo naj mu postavi pa kamenit? V Kobaridu se je rodil, tu je sedel prvič in zadnjič k glasoviru, tu je začel skladati prve pesmi in tu vglasbil zadnje pesmi k igri „Materin blagoslov“; tu je nastopil kot pevovodja pri prvi veselici, deloval leto za letom skoraj pri vseh veselicah in v Kobaridu vodil zadnjo veselico. Kobarid je tedaj prvi poklican in dolžan, skrbeti mu za dostojen nagroben spomenik. Ni pa delal samo za Kobarid, ampak tudi za narod; njemu je posvetil vse svoje telesne in duševne moči, zato je tudi ves slov. narod dolžan k temu pripomoči. Kobaridska „Čitalnica“ je zato sklenila pri zadnjem občnem zboru, postavi s pomočjo slovenskega naroda ranjkemu Andreju Volariču dostojen nagroben spomenik. V to svrhu je bil izbran poseben „Odbor za Volaričev spomenik“. Ta odbor se obrača tedaj z uljudno prošnjo do našega učiteljstva, narodnih društev in vseh slovenskih radoljubov, da bi s poljubnimi doneski pripomogli, da se postavi dostojen nagroben spomenik v trajen spomin imenu ranjkega Volariča.

Doneski, kateri se objavijo v „Soči“, naj se pošljejo na naslov: Jos. Rakovšček, učitelj v Kobaridu. Druge časopise uljudno prosimo, da to prošnjo ponatisnejo.

V Kobaridu, dné 28. grudna 1896.

Odbor za Volaričev spomenik.

Anton Miklavič, Fr. Miklavič, Josip Rakovšček.

„Slovenka“. — Dobili smo na ogled 1. štev. novega in prvega slovenskega ženskega lista „Slovenka“, kateri je z novim letom počelo izdajati upravništvo „Edinosti“

v Trstu. „Slovenka“ prinaša našemu ženstvu razun poučnih in zabavnih spisov tudi sestavke o gospodinjstvu, o hiši, o modi itd. Bavila se bo sploh z vsemi v ženske stroke spadajočimi predmeti. Izhajala bo vsakih 14 dni in stala za naročnike „Eдинosti“ le 2 gld., za druge pa 3 gld. na leto.

Slovenskemu ženstvu priporočamo kar najtopleje ta prvi jedini list, v katerem more najti vsaka zavedna Slovenka mnogo za njo zanimivega berila v zabavo in pouk. Naročnino sprejema upravništvo „Eдинosti“ v Trstu.

Ljudevit Modec †. Hrvatsko učiteljstvo je zadel prve dni tega leta bridki udarec; dne 5. l. m. je legel namreč v zemljo velezaslužni delavec na ljudskošolskem polju, pedagog in pisatelj Ljudevit Modec v 58. letu svoje starosti. Ranjki je deloval v Zagrebu kot učitelj na kapiteljski šoli, pozneje na višji dekliški šoli in na preparandiji. Ko se je l. 1875. preosnovalo hrvatsko ljudsko šolstvo, je bil imenovan ravnateljem moškega in ženskega učiteljskega; kot tak je bil premeščen v Petrinjo, kjer je deloval od l. 1890. do svojega vpokojenja l. 1893. Ljudevit Modec je deloval poleg svojega uradnega posla mnogo na literarnem polju hrvatskem. Urejeval je celih 22 let, do svoje smrti, glasilo hrvatskega učiteljstva „Napredak“, kateremu je bil ob jednom tudi najmarljivejši so-trudnik. Izdal je čitanki za II. in III. razred ljudskih šol. Bil je poleg Deželic-a sodelavec pri izdavanju hrvatsko-nemškega besednjaka, katerega je uredil zaslužni hrvatski pedagog Ivan Filipović in ga izdal l. 1870. V zadnjem času je sodeloval pri „Peč. enciklopediji“, katerega dela je izšel do sedaj 2. zvezek. — Za ranjkim ne žaluje samo vdova s petertimi otroci, od katerih delujejo dve hčeri kot učiteljici in jeden sin kot učitelj med hrvatskim narodom, ampak to bridko izgubo obžaluje vse učiteljstvo, ne samo hrvatsko, ampak tudi slovensko, ki je vedno bratovsko spojeno z njim, bodisi v veselji — bodisi v žalosti.

Blagemu ranjkemu pa: „Lahka zemljica!“

—c.

Čuden slučaj se je pripetil v Glogavu. Učenka 3. razreda dekliške meščanske šole je nenadoma izgubila govor. To svoje strašno stanje je zapisala učitelju na tablo. Ta jo je poslal takoj v spremstvu na njen dom. Zdravnik je konstatoval, da je ta slučaj posledica pomanjkanja krvi in nervoznosti. S pomočjo elektrike je deklica kmalu pričela zopet govoriti.

—c.

Prosnja. V predpustnem času smo, v času veselic: zato prav uljudno prosimo gospode tovariše in gospodične tovarišice, priredite vsaj po jedno veselico s tombolo našemu društvu v korist! Le tako nam bode mogoče prej uresničiti blagi namen društva našega. Zavedajmo se vendar dolžnosti do samega sebe in do svojih otrok! Prosimo prav lepo!

Odbor društva za zgradbo učiteljskega konvikta.

Naznanilo: 8 popolnih nevezanih letnikov „Učit. Tov.“ od 1884—92, potem 3 nevezani letniki „Popotnika“ 1890—92 in 9 trdo vezanih letnikov „Učit. Tov.“ od 1861—69 so na prodaj za 12 gld. Kje? pove uredništvo „Učit. Tov.“

Listek upravnistva. Kljuge pritiskam zopet — — kljuge, drage tovarišice in tovariši, in sicer na Vaših lastnih durih! — Vem sicer, kak posej je to, vendar Vas prosim, da me ne odganjate osorno — lahko pridete tudi Vi v enak položaj! Urednik mi je zabičeval, da naj bom kratek — — evo me!

Posebno naključje mi je naložilo posej upravnika in blagajnika pri našem listu. Glejte, o tem pa nimate Vi niti pojma, kako težaven posej da je. Vi si mislite: Blagajnik — — blagajnik — — te denar prejemale in vsake kvatre kako beležko napraviti — — ej blagajnik bi hotel biti tudi jaz!

Tako sodite Vi, tako sem sodil tudi jaz, a ne sodim več! Komaj nekaj dni sem kaj prejemam Vaš denar, a že zrem plahega lica v bodočnost, ko prelistavam čmeren „črno knjigo“, iz katere mi zevajo strašče praznote poleg Vaših imen! Kako malo dobrih del je napisanih v tej knjigi življenja! — In kako vse premalo dela imam jaz v tej knjigi! Zdi se mi, da je moj prednik menda nalašč pozabljeval zabeleževati „pridno pošiljane“ zneske leta in leta! Ali — — da bi Vi morda res ne bili pošiljevali zapadle naročnine? Menda vendar ne!

In koliko praznih listov ima ta knjiga, koder bi bilo prostora za toliko in toliko znanih tovarišic in tovarišev! Ej, da je ta knjiga polna pridno plačujočih naročnikov!

Res je: ta ima bolezen v hiši, oni obilo družino in vsi pa imamo slabe plače. Dostikrat je res težko tudi še tako mal znesek utrpeti, a ni drugače — — mora biti! Vsak stan ima že svoj list, kateri povzdiga glas v njegovo korist, jedino mi naj bi ga ne imeli? — Vse se združuje, jedino mi naj bi živeli razkropljeni? — Nikakor ne! — Mogočno število nas je, upoštevali bodo i nas, le združimo se v jedno celoto! „Tovariš“ pa naj bude naše jedinstvo, tu povzdigni slednji svoj glas šoli v blagor, stanu v korist.

Jednako zastopa „Tovariš“ zadeve učiteljev kot zadeve učiteljic. Torej — — gospice — — ne tako trdosrčne! Oklenite se i Ve lista, potem lahko zahtevate, da se po-